

YEDEK SUBAYLAR VE YEDEK ASKERİ MEMURLAR KANUNU¹

Kanun Numarası : 1076
Kabul Tarihi : 16.6.1927
Yayımlandığı R. Gazete : Tarih : 9.7.1927 Sayı : 628
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 3 Cilt : 8 Sayfa : 733

MADDE 1 – Yedek subay ve memur sınıfı seferde muhtelif kadro boşluklarını doldurmak maksadiyle yapılmıştır.

Bu sınıfa ayrılanlar hazar vaktinde yetiştirilmek üzere talim ve manevralarda bulundurulur.

MADDE 2 – Yedek subay ve yedek askeri memurları şunlardır:

A) (Değişik: 1.2.1930 - 1555/1 md.)Kara, deniz, hava ve jandarmadan müteakit ve müstafi olanlardan yedeğe ayrılanlar "daimi malûliyet sebepleriyle tekaüt edilenlerden seferi ordunun geri ve sabit hizmetlerinde istihdama elverişli olmayanlar ve yirmi üçüncü maddede sayılan fiillerden dolayı tekaüdü icra edilmiş bulunanlar yedeğe ayrılmazlar."

B) Bu kanunun neşrinden evvel ikinci sınıf namıyla yedek subay ve memurlarından oldukları tasdik kılınanlar

C) Gedikli küçük zabitlerden ihtiyat mülazimi olanlar,

D) Bu kanuna göre yedek subay yetiştirilenlerdir.

Yedek subay yetiştirilmesi

MADDE 3 – (Değişik: 12.11.1980 - 2338/1 md.)

a) Her celp yılından evvel müteakip yıl Silahlı Kuvvetlerin subay sınıflarına göre yedek subay ihtiyacı Genelkurmay Başkanlığının teklifi üzerine Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilir.

b) Dört yıl ve daha fazla süreli fakülte, akademi, yüksekokul ve enstitüler ile Milli Eğitim Bakanlığınca bunların dengi olduğu kabul edilen yurt dışı öğrenim kurumu mezunu olup da Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliğine göre askerliğe elverişli olanlar arasından, Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı kadar yedek subay adayı (c) ve (d) bendleri esaslarına göre ayrılır.

c) Yükümlüler, Silahlı Kuvvetlerin ihtiyaç duyduğu yedek subay miktarından fazla ise;

1. İstekliler, yükümlülüklerini erbaş - er olarak yerine getirebilirler.

¹ a - Kanunun adı "İhtiyat Zabitleri ve İhtiyat Askeri Memurları Kanunu" iken, 29.11.1983 tarih ve 2962 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, "Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu" olarak değiştirilmiştir.

b - Kanunda geçen "ihtiyat zabit ve ihtiyat askeri memurlar" ibareleri, 29.11.1983 tarih ve 2962 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle, "yedek subay ve yedek askeri memurlar" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

2. (Değişik: 21.7.1999 - 4414/1 md.) İsteklilerin ayrılmasından sonra kalan yükümlüler ihtiyaçtan fazla ise, Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı bunların arasından seçilerek saptanır.

Seçilmedikleri için ihtiyaç fazlası olanlar, yükümlülüklerini erbaş veya er olarak yerine getirirler.

3. İsteklilerin ayrılmasından sonra, kalan yükümlü miktarı, Silahlı Kuvvetlerin yedek subay ihtiyacını karşılamadığı takdirde; erbaş - er olarak hizmet yapmak isteyenler arasından seçimle yedek subay ihtiyacı karşılanır.

Seçimin şekli ve yapıma esasları ile celp usulleri, bu konulara ilişkin olarak çıkarılacak yönetmelikte saptanır.

d) Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı olan meslek ve vasıfları haiz olanların mevcudu ihtiyaçtan az olduğu takdirde; bunlar hakkında (c) bendi hükmü uygulanmaz ve seçime de tabi tutulmadan yedek subay adayı olarak ayrılırlar.

e) Yedek subay adayı yükümlülerin askerlik hizmetleri, eğitim - öğretim için askerlik şubelerinden sevkleri ile başlar.

f) Yedek subayların hizmet süreleri onsekiz aydır. Bu sürenin altı ayı yedek subay yetiştirilmekle oniki ayı da subay olarak atandıkları kıta ve kurumlarda geçer. Yedek subay yetiştirme süresi Genelkurmay Başkanlığının göstereceği lüzum üzerine Bakanlar Kurulunca uzatılabilir ve kısaltılabilir.

Yedek subayların hizmet süreleri Genelkurmay Başkanının göstereceği lüzum üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile lüzumu kadar uzatılabilir. Bu uzatılan süreler yaş haddinin sonundan iki kat düşülür.

Yedek subayların hizmet süreleri barışta Genelkurmay Başkanının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile oniki aya kadar indirilebilir.

g) Muvazzaflık hizmetini yapmadıkça, 1111 sayılı Askerlik Kanunu ile bu Kanunun tespit ettiği esaslar dışında hiç bir yüksek öğrenim mezunu askerlik çağından çıkarılamaz.^{2 (2)}

h) (Değişik: 27.3.2007-5613/1 md.) Yedek subaylardan hastalananlar, muvazzaflık subay emsalleri gibi sıhhi izin süresine tabi tutulurlar. Sıhhi izin süresi içindeyken muvazzaflık askerlik hizmet süresini tamamlayanlar terhis edilirler. Ancak sıhhi izin süresi içinde veya sonunda "Faal Hizmet Yapabilir" raporu alanlar, emsalleri terhis edilse dahi altı ay hizmet süresini tamamlamadıkça terhis edilmezler.

ı) (Ek: 21.7.1999 - 4414/1 md.) En az dört yıl süreli fakülte veya yüksek okulları kendi nam ve hesabına bitirip muvazzaflık subaylığa nasbedilenlerden deneme süresinin bitimine kadar ayrılanların yedek subay okulunda, yedek subaylık hizmetinde ve muvazzaflık subaylık hizmetinde geçen süreleri askerlik hizmetinden sayılır. Askerlik hizmet süresini tamamlamadan disiplinsizlik veya ahlaki nedenlerle Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilişkileri kesilen veya mahkeme kararı ile ya da haklarında verilen mahkumiyet kararının sonucu olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinden tart veya ihraç edilenlerin geriye kalan askerlik hizmetleri 1111 sayılı Askerlik Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen süre esas alınarak er rütbesi ile; eğitimde başarılı olamaması, Silahlı Kuvvetlere uyum sağlayamaması veya kendi istekleriyle ayrılanların geriye kalan askerlik hizmetleri ise,(f) bendindeki süre esas alınarak, teğmen rütbesi ile yedek subay olarak tamamlattırılır.

² Bu hükmün uygulanmasında ek 2 nci maddeye bakınız.

MADDE 4 – (Mülga: 23.3.1950 - 5619/29 md.)

MADDE 5 – Vakti seferde görülecek lüzum üzerine cetvelde yazılı müddetlerin azaltılmasına Başkumandanlık salahiyyettardır.

MADDE 6 – Üçüncü maddedeki hizmetler esnasında veya bilahare yedek subaylığı esnasında sıhhatleri bulundukları sınıfta istihdama elverişli olmadığı askeri sıhhiye heyeti raporiyle anlaşılanlar ahvali sıhhiyelerinin müsait olduğu sınıfa nakledilebilirler.

(Ek : 17.9.1943 - 4497/2 md.) Muvazzaflık hizmetlerini yaptıktan ve yedek subay nasbedildikten sonra orduda istifade edilebilecek başka bir meslek veya ihtisas diplomasını kazanan yedek subaylar, ihtiyaç halinde, sınıfları tatbikat okulunda, tatbikat okulu yoksa sınıfı kıtasında rütbeleri ile üç aylık bir tahsil veya staja tabi tutularak Milli Müdafaa Vekaletince sınıfları değiştirilebilir ve bu üç aylık hizmet müddetleri hazarda talim devrelerindeki hizmet müddetlerinden sayılır.

MADDE 7 – (Değişik: 17.3.1932 - 1933/1 md.)

Üçüncü maddede yazılı hizmetler esnasında talim ve tahsil devrelerinden her hangi birine kanuni bir mazerete müstenit olarak üçte birinden fazla bir müddet devam edemeyenler terhis edilerek mütaakıp senede devam edemedikleri devrenin tamamına iştirak ettirilir. Ancak devam edilmeyen mezkur müddet devrelerin nihayetine tesadüf eder ve fasılasız olursa mütaakıp sene devresinde yalnız devam edemediği müddetin ikmal ettirilmesiyle iktifa olunur.

Makbul bir mazereti olmaksızın muhtelif zamanlarda ceman üç ay devamsızlık gösterenler veya suihalleri görülenlerin kanuni cezalarından başka yedek subaylığa namzetlik hakları refedilerek muvazzaf hizmetlerinin mütebakisini sınıfları dahilinde ikmal etmek üzere kıtaata gönderilirler ve devamsızlıkta bulundukları müddet ile ellerindeki askeri ehliyetnamelerin kendilerine kazandırdığı talim ve terbiye müddetleri muvazzaf müddetlerinden sayılmaz.

MADDE 8 – (Değişik: 29.11.1983 - 2962/3 md.)

Yedek subay adayı olarak askere sevkden evvel veya yedek subay yetiştirilmekte iken aşağıdaki engel hali olduğu anlaşılanlar askerlik hizmetini durumlarına göre er veya erbaş olarak tamamlarlar.

a) 1. Türk Silahlı Kuvvetlerinde subaylıktan çıkarmayı gerektiren bir suçtan mahkûm olanlar,

2. Kamu hizmetlerinden müebbeten yasaklı olanlar,

3. Hileli müflis olduğu ilan edilenler,

b) Yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde;

1. Disiplinsizlik ve ahlaki durumları sebebiyle yedek subay çıkarılması uygun görülmeyenler,

2. Türk Silahlı Kuvvetlerinin manevi şahsiyetine gölge düşüren veya askerliğin şeref ve haysiyetiyle bağdaşmayacak eylemlerde bulunanlar ile tutum ve davranışlarıyla yasa dışı siyasi, yıkıcı, bölücü ideolojik görüşü benimsemiş olduğu anlaşılanlar,

Okul disiplin kurullarının vereceği subay olamaz kararı üzerine er olurlar.

c) Yedek subay öğreniminde başarı gösteremeyenler, erbaş olurlar.

Bunların yerine getirecekleri hizmet süresi 1111 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasında belirtilen süre kadardır.

Yedek Subay ve memurlarının kayıt yoklama ve muayeneleri

Madde 9 – (Mülga: 22/5/2012 - 6318/26 md.)

Madde 10 – (Mülga: 22/5/2012 - 6318/26 md.)

MADDE 11 – Malüliyet iddia edenlerin, bulundukları askerlik şube dairesinde askeri hastane veya kıt'a ve müesseseden hangisi varsa onun doktorlarından mürekkep bir sıhhiye heyetine, eğer bunlar yoksa kur'aya gelecek çifte hekimlere muayeneleri yaptırılır ve muayeneleri neticesi mütehassıs sıhhiye heyetine gönderilmelerine lüzum görülenler, zaruri masrafları Hükümetçe verilmek suretiyle en yakın sıhhiye heyetine gönderilirler.

Madde 12 – (Mülga: 22/5/2012 - 6318/26 md.)

MADDE 13 – Seferberliğin ilanında veya manevra ve saire için celp puslası alındıktan sonra raporla gösterilmiş had hastalıklarla rüküp ve nüzule iktidar bırakmayan zafiyet gibi lüzumu sıhhiye müstenit hastalıklar müstesna olmak üzere malüliyet iddiasında bulunanların müracaatları vazifelerine başlamadıkça nazarı dikkate alınmaz.

Silah altına davet

MADDE 14 – (Değişik: 25.12.1967-976/1 md.)

A) **(Değişik: 22/5/2012 - 6318/24 md.)** Seferde görev alacak yedek subay ve yedek askeri memurlara bu görevleri barışta tebliğ edilir. Tebliğ şekli, yükümlülerin görevleri ve tebliğ ile görevli makamlar yönetmelikte belirtilir.

B) Sefer görevi alan yükümlüler; seferberlik ilanında, ilan saatinden başlayarak 6 saat içinde yola çıkmaya ve Köy ve mahallerinin şube merkezlerine olan uzaklıklarına göre, en yakın askerlik şubesinde bulunmaya mecburdurlar.

Sefer görev emri almış yükümlülerden, yabancı memleketlerde bulunanlar, çağırılmaları için elçilik veya konsolosluklarca gazetelerde yapılacak ilanın neşrini takibeden günün ilk saatinden itibaren, 6 saat içinde bulundukları yerden hareketle, en yakın elçiliğe veya konsolosluga müracaat etmeye ve haklarındaki emirleri almaya mecburdurlar.

Kendilerine barış zamanında sefer görevi verilmemiş olup da, seferberlik esnasında görev verilmesine lüzum görülen yükümlülerin çağırılmaları, sefer görev emirlerinin kanuni ikametgahlarına tebliği suretiyle yapılır. Sefer görev emri yükümlüye imza ettirilmemiş olsa dahi muteberdir. Bu yükümlülerden yabancı memleketlerde bulunanların çağırılmaları, elçilik veya konsolosluklarca aynı usullerle yapılır. Seferberlik esnasında görev almış yükümlüler, tebliğden itibaren 24 saat içinde bulundukları yerden hareketle en yakın askerlik şubesine, elçilik veya konsolosluga müracaat etmeye mecburdurlar.

C) Yedek subay ve yedek askeri memurlar barışta manevra, tatbikat, atış ve konferanslar gibi öğrenim ve eğitim gayesiyle, yol hariç 45 günü geçmemek üzere, Bakanlar Kurulu kararı ile silah altına alınabilirler. Olağanüstü hallerde bu süre Bakanlar Kurulu kararı ile lüzumu kadar uzatılabilir.

Barışta deneme tatbikatı için çağırılma: B fıkrasının 1 inci ve 2 nci bendindeki hükümlere göre yapılır.

Barışta diğer hizmetler için çağırılma, davet puslasının ikametgahlarına tebliği suretiyle yapılır. Bu tebligat yükümlüye imza ettirilmemiş olsa dahi muteberdir. Bu

şekilde görev alan yükümlüler 48 saat içinde bulunduğu yerden hareketle askerlik şubesine müracaat etmeye mecburdurlar.³

Hizmete çağrıldıkları halde gelmeyenler⁴

Madde 15 – (Değişik: 22/5/2012 - 6318/25 md.)

Talim ve manevra için çağrıldıkları halde 1111 sayılı Kanunun 47 nci maddesine göre özürsüz gelmedikleri anlaşılanlar hakkında 1111 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi hükümleri uygulanır ve ayrıca emsalleri kadar hizmete tabi tutulurlar.

Yedek Subay ve memurlarının muvazzaf sınıfa geçirilmesi

MADDE 16 – (Değişik: 21.4.1988 - 3443/1 md.)

Her ne sebeple olursa olsun Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılanlar muvazzaf olarak tekrar Silahlı Kuvvetler hizmetine alınmazlar.

Yedek subayların terfileri⁵

MADDE 17 – (Değişik: 5.2.2009-5837/18 md.)

Yedek subaylar; barışta silah altında geçen süreleri, hizmet sürelerinden sayılmak suretiyle, muvazzaf subaylar gibi terfi ettirilir.

Yedek subaylar seferde, muvazzaf subaylar gibi terfi ettirilir.

Yedek subayların terfilerine ilişkin usul ve esaslar hakkında, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu hükümleri uygulanır.

MADDE 18 – Yedek subay ve memurlarından seferde ordudaki vazifelerini ifa ederek, terhis edilenler, memursalar ordudaki hizmetleri kendi memuriyetindeki kıdemlerine zammedilir ve meslek ve memuriyeti sabıkalarına veya muadillerine alınır. Hazarda ordudaki vazaifi ifa edip terhis edilenler meslek ve memuriyeti sabıkalarında istihdam edilirler.⁶

MADDE 19 – (Mülga: 10.2.1954 - 6245/63 md.)

MADDE 20 – Umumi ve kısmi seferberlik için çağrılan mülazımlara ve yüzbaşılara bir defaya mahsus olmak üzere elbise ve teçhizat tedariki için tahsisatiyle beraber birer maaş miktarında ikramiye verilir.

MADDE 21 – Seferberlikte silah altına alınan yedek subay ve memurlarına celp ve terhislerinde vazife verildiği tarih ile salıverildikleri tarih arasındaki hizmet müddetleri bir sene olursa harcırahından başka tahsisat ile birlikte iki maaş, iki sene ise tahsisatiyle beraber üç maaş ikramiye verilir. Daha fazla senelerin beheri için maa tahsisat bir maaş zammedilir. Birincinin hitamından sonraki senenin küsurlarında altı aydan noksanı nazarı dikkate alınmaz. Fazlası bir sene sayılır.

Yedek subay ve memurlarının af ve ihraçları

MADDE 22 – (Değişik: 16.4.1987 - 3358/3 md.)

Yedek subay ve memurlar barışta ve seferde ancak, 5434 sayılı Kanunda yazılı yaşlara kadar hizmete celp olunurlar. Bu yaşlar dahilinde bulunanlar ile dereceli derecesiz malulen emekli edilmiş ve edilecek olanlardan sağlık kurulu raporları ile

³ Bu hükmün uygulanmasında ek 5 ve 6 nci maddelere bakınız.

⁴ Bu madde başlığı "Hizmete çağrıldıkları halde gelmeyenler" iken, 22/5/2012 tarihli ve 6318 sayılı Kanunun 25 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

⁵ Bu madde başlığı "Yedek Subayların terfi ve istihkakları" iken, 5.2.2009 tarihli ve 5837 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

⁶ Bu hükmün uygulanmasında ek 3 ve 4 üncü maddelere bakınız.

sağlık durumları kıta hizmetlerinde istihdama müsait olmayanlar, Silahlı Kuvvetlerde sınıfının geri hizmetlerinde görevlendirilirler.

(Değişik ikinci fıkra: 26.2.2008-5743/2 md.) Ancak, sefer ve fevkalade haller dolayısıyla, ordunun kısmen veya tamamen seferi mevcuda tamamlanamaması halinde, lüzum görüldüğü takdirde, yardımcı sınıf yedek subayların yarbay ve daha aşağı rütbedekileri 60 yaşını geçmemek kaydıyla 5434 sayılı Kanunda yazılı yaşların 10 yıl fazlasına kadar, diğer sınıflar yedek subayları anılan Kanunda belirtilen yaş hadlerine kadar, sağlık durumlarının elverişli olması ve Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Yeteneği Yönetmeliğinde belirtilen diğer nitelikleri taşımaları halinde en gencinden başlanarak orduya alınabilirler.

Yedek subaylık ve memurluk hakkını gaip ettiren sebepler

MADDE 23 – (Değişik: 27.7.1970 - 1316/1 md.)

Yedeksubay ve yedek askeri memurluktan çıkarılmayı ve yaşlarına göre haklarında Askerlik Kanununun uygulanmasını gerektiren sebepler şunlardır:

a) Türk Silahlı Kuvvetlerinde subaylıktan çıkarmayı gerektiren bir suçtan mahkum olanlar.

b) Kamu hizmetinden müebbeden yasaklı olanlar.

c) Hileli müflis olduğu ilan edilenler.

d) **(Ek: 29/11/1983 - 2962/4 md.; Değişik: 31/1/2013-6413/45 md.)** Yedek subaylık hizmetleri sırasında, tabi oldukları disiplin mevzuatına göre Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası alanlar.

(Ek: 29.11.1983 - 2962/4 md.) Yukarıdaki fıkra kapsamına girenlerin askerlik hizmet süresi 1111 sayılı Kanunun 5 inci maddesi 1 inci fıkrasında belirtilen süre kadardır.

Hususi vazaif

MADDE 24 – Mesleklerindeki iktidar ve ihtisaslariyle temeyyüz ederek tanınmış olan yedek subay ve memurları Erkanı Harbiyei Umumiye Riyaseti ve Müdafaai Milliye Vekaletinin tasvibiyle seferde lüzum ve ihtiyaç derecesinde askeri fabrikalarda ve askeri ilim ve fen müesseselerinde ve makamatta vazife ve mevkileriyle mütenasip maaşlarla ve kendilerine tahsis kılınacak elbise ile istihdam olunabilirler.

Yedek Subay ve memurlarının tecilleri

MADDE 25 – (Değişik: 7.4.1965 - 573/1 md.)

Yedek subay ve yedek askeri memurlardan hiçbirisi barış ve savaş hizmetinden istisna edilemez. Ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, üyeliklerinin devamı müddetince ertelenmiş sayılırlar.

(Ek: 11.1.1983 - 2778/1 md.) Silahlı Kuvvetler bünyesinde veya yurt içi ve yurt dışı müttefik karargahlarında çalışan sivil kilit ve uzman personelden Genelkurmay Başkanlığınca tespit edilenler, olağanüstü hal, seferberlik veya savaş halinin devamı müddetince ve bulundukları kadrolarda çalıştıkları sürece Milli Savunma Bakanlığınca ertelenirler. Bu personelin olağanüstü hal, seferberlik veya savaş halinin devamı süresince görevden ayrılmaları bağlı bulundukları Komutanlığın iznine tabidir. İzin almaksızın görevi terk edenler 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun 66 ncı maddesine göre cezalandırılırlar.

Milli hayatın ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin muhtaç olduğu resmi ve özel, yerli ve Türkiye'deki yabancı kurumların kamu hizmeti faaliyetlerine devam edebilmeleri için bu gibi kurumların kilit yerlerinde çalışan yedeklik çağındaki yükümlülerden Türk Silahlı Kuvvetlerinin ilk ihtiyacı dışında kalan bir kısım yedek subay ve yedek askeri memurlar olağanüstü durumun, seferberlik ve savaş hallerinin devamında aşağıdaki esaslar dahilinde ve geçici olarak barıştaki görev ve hizmet kadrolarında bırakılabilirler:

a) Olağanüstü durumun, seferberlik ve savaş hallerinin devamında her erteleme işlemi en çok iki aya kadar hüküm ifade eder. Bu sürenin içinde veya sonunda Genelkurmay Başkanlığının göstereceği lüzum üzerine Milli Savunma Bakanlığının teklifi ile Bakanlar Kurulunca, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri hariç, diğer ertelemeler kısıtlanabilir veya kaldırılabilir.

b) Olağanüstü durumun, seferberlik ve savaş hallerinin devamında bilimsel araştırma, geliştirme ve uygulama çalışmalarının yürütülmesi için hizmetlerine ihtiyaç duyulan yedek subay ve yedek askeri memurların ertelenmeleri (a) fıkrasında gösterilen usul ile kaldırılabilir.

c) Her hangi bir yedek subayın ve yedek askeri memurun ertelenebilmesi için o kimsenin olağanüstü durumun, seferberlik ve savaş hallerinin başlangıç tarihinden itibaren en az üç aydan beri kilit mevkiinde çalışmaya devam etmiş olması şarttır. Ancak, savaş halinin devamında doğacak erteleme ihtiyaçlarında bu şart aranmayabilir.

d) Yedek subay ve yedek askeri memurluk hizmet kadrolarından hangilerinin kilit mevki olarak ertelenme yeri sayılacağı ve erteleme ile ilgili işlerin yürütülme şekilleri Genelkurmay Başkanlığının göstereceği lüzum üzerine Milli Savunma Bakanlığınca teklif edilecek ve Bakanlar Kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit edilir.

MADDE 26 – Umumi veya kısmi seferberlikte tabip, baytar, kimyager, eczacı ve dişçilerin evvela serbest çalışanları, badehu yirmi beşinci maddenin fıkaratı muhtelifesi haricinde kalanları hizmete celp edilir.

Şu kadar ki işbu sıraya riayet zarureti bir mıntaka ihtiyacının ikmali için diğer mıntakaya müracaatı mecburi kılmaz.

MADDE 27 – (Değişik: 3.6.1935 - 2754/4 md.)

Yedek subay ve memurları silah altına davet edildikleri zaman askeri elbiseyi giymeğe mecburdurlar. Atideki ahvalde de askeri üniformalarını giyebilirler.

Ancak bu kıyafetle suihareket ettikleri takdirde aynı muvazzaf subaylar gibi mesul olurlar ve işledikleri suçlardan dolayı askeri mahkemelerine verilirler.

A – Bayramlarda,

B – Evlendikleri gün,

C – Resmi surette vukubulan askeri ziyafet ve davetlerde ve resmi surette çağrıldıkları diğer askeri merasimlerde (Tüm ve daha büyük komutanların müsaadesile).

MADDE 28 – Yedek subay ve memurları bu hüviyetlerini ordu haricinde şerefli bir unvan olarak isim ve meslek ilave edilmemiş kart ve imzalarında istimal edebilirlerse de nüfuzu şahsilerini veya askerlik haricindeki mesleklerinde menfaatlerini temin için istimal edemezler.

MADDE 29 – Muvazzaflığı iktisap etmemiş olan yedek subaylardan mülazım ve yüzbaşı rütbesinde bulunanlar talip olurlarsa lazım gelen evsafı haiz bulundukları ve muvazzaf subayların tabi oldukları bilümüm kavanin ve esasata tabi olacakları hakkında katibi adilden musaddak taahhüt senedi verdikleri takdirde usulü mevzuası dahilinde yetiştirilmek şartıyla muvazzaf sınıfa nakilleri caizdir. Bunlardan bilahara ikmali tahsilde muvaffak olamıyanlar bulunursa tekrar yedek sınıfına iade ve terhis kılınırlar.

Alelümüm yedek subay ve memurları muvazzafa nakletmeksizin dahi hizada Müdafaai Milliye Vekaletince lüzum görülecek müddetçe ve kendileri de arzu ederlerse kadro ihtiyacına göre kumanda mevkilerinden hariç vazifelerde kullanılabilirler.

MADDE 30 – İşbu kanunun muhtelif maddelerinin tatbikatına ait teferruat, yapılacak talimatnamelerle tanzim olunur.

MADDE 31 – Bu kanuna muhalif bilcümle ahkam ile 5 Nisan 1326 tarihli ihtiyat zabitan kanunu ve zeyli mülğadır.

Ek MADDE 1 – (Ek: 1.2.1930-1555/5 md.; Değişik birinci fıkra: 21.5.1932-1972/2 md.)

Üçüncü maddede yazılı derecelerdeki tahsili bitirdikten sonra şahadetname veya tasdikname alanlar ile her ne suretle olursa olsun tahsili terke mecbur olanların (lise veya muadili mektepleri ikmal etmeden tahsili terkedenler müstesna) nüfus kayıtlarındaki muvazzah künyeleri infakakleri esbabiyle birlikte mektep müdürlerince her sene mektebin bulunduğu yerdeki askerlik şubelerine gönderilir ve tahsil dereceleri de hüviyet cüzdanlarına kayıt ve tasdik edilir.

Askerlik şubeleri bu malûmattan kendi şubelerine ait olanları kaydederler ve olmayanları şubelerine gönderirler. Şubeler bu malûmatları nüfus memurlarına dahi bildirirler. Nüfus memurları bu malûmatı yoklama defterlerindeki künyelerine geçirmeğe mecburdurlar.

Ek MADDE 2 – (Ek: 1.2.1930 - 1555/5 md.)

Üçüncü maddede yazılı derecede tahsili olanlardan 9 Kanunuevvel 1927 tarihinden sonra asker edilmiş ve fakat askerliklerini üçüncü maddeye göre yapmamış olanlar bu kanunun mer'iyete girdiği tarihten itibaren bir sene içinde müracaat ettikleri takdirde altı ay tahsil için yedek subay mektebine sevkolunurlar.

Bunların tahsilde muvaffak olanları yedek subay vekilliği ile olımıyanları da ihtiyat çavuşluğu ile terhis edilirler. Bu mühlet bittikten sonra meydana çıkanlarla tahsillerini gizliyerek fiili hizmetlerini bu kanuna göre yapmamış olanlar ele geçirildiklerinde yeniden üçüncü madde hükmüne tabi tutulurlar.

Ek MADDE 3 – (Ek: 1.2.1930 - 1555/5 md.)

Üçüncü maddede gösterilen tahsil derecesinde olanlardan 9 Kanunuevvel 1927 tarihinden sonra asker edilenler mezkûr madde mucibince askerliklerini yaptıklarına dair askerlik şubelerinden vesika getirmedikçe Devlet daireleriyle resmi ve hususi müesseseler ve şirketlere memur sıfatıyla alınamazlar. Bunlardan Devlet daireleriyle resmi ve hususi müessese ve şirketlerde bulunanlar bir sene içinde askerlik şubelerine müracaat ederek vesika almağa ve onları istihdam edenler de bu vesikaları aramağa mecburdurlar.

Ek MADDE 4 – (Ek: 1.2.1930 - 1555/5 md.)

Üçüncü müzeyyel madde hükmüne muhalif olarak memur istihdam edenler hakkında Türk Ceza Kanununun iki yüz otuzdokuzuncu maddesi hükmü gözetilerek ve iki yüz otuzuncu maddesine göre cezalandırılmak üzere kanuni takibat yapılır.

Ek MADDE 5 – (Ek: 31.5.1944 - 4575/1 md.)

Hazarda gerek muvazzaf ve gerek ihtiyat hizmet için çağırılan Yedek Subay ve Yedek Askeri Memurlardan askere çağırıldıkları sırada mevkuf ve mahsup bulunanlar tahliyelerine kadar sevkedilmezler.

Askere girmezden evel işledikleri suçlardan dolayı umumi mahkemelerce tard ve ihracı mucip olmıyan bir seneden az hürriyeti bağlayıcı bir ceza veya para cezasından çevrilme hapis veya hafif hapse mahkûm olup da hükümleri askerde iken tebliğ edilenlerin cezalarının infazı terhisleri zamanına bırakılır.

İnfazları geri bırakılan mahkûmiyetler hakkında müruruzaman cereyan etmez.

Ek MADDE 6 – (Ek: 12.11.1980 - 2338/2 md.)

Bu Kanuna tabi yükümlülerin celp ve sevkleri ile buna ilişkin işlemlerine ait diğer hususlar, Türkiye Radyoları ve Televizyonu aracılığıyla ilan edilmek suretiyle duyurulur. Bu duyuru yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

Ek MADDE 7 – (Ek:16.4.1987 - 3358/4 md.)

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının ihtiyaç göstermesi ve Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi üzerine, yedek subay aday adayı olarak silah altına alınacaklardan, bu Bakanlık kadrolarında öğretmen olarak görev yapanlar ile mesleği öğretmen olan ancak Bakanlık kadrolarında öğretmenlik görevine başlanamamış bulunanlardan yeteri kadarı, temel askerlik eğitimi takiben Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı emrine verilirler. Bunların miktarı, belirtilen ihtiyacın altında olduğu takdirde, yedek subay aday adayları arasında, öğrenimleri itibariyle öğretmenlik yapabileceklerden istekli olanlar da temel askerlik eğitimleri sonunda Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı emrine verilirler. İhtiyacın bunlarla da karşılanamaması halinde yeteri kadarı, öğretmen olabilecek öğrenimi görmüş olup da istekte bulunmayanlar arasından kura ile tespit edilir. Bu madde hükümlerine tabi yükümlüler bu Kanunun 3 üncü maddesi gereğince ere ayrılmayıp tamamı yedek subay adaylığına ayrılırlar.

Birinci fıkra uyarınca öğretmen olarak ayrılan ve göreve başlayan yükümlülere, 926 sayılı Kanunda asteğmenler için tespit edilen aylık, ödenek, yardım ve tazminatlar Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca ödenir.

Bu yükümlüler; öğretmenlik görevleri sırasında resmi elbise giyemezler, emsali yedek subaylar kadar hizmet yaparlar, hizmetleri askerlik şubelerinden sevk tarihinde başlar, görev yerleri Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca belirlenir, hizmetleri sonunda asteğmen olarak terhis edilirler, bu görevleri sırasında usulüne göre öğretmenlik mesleği ile ilişkileri kesilenler kalan hizmetlerini er olarak tamamlamak üzere kıtalara sevk edilirler ve Bakanlıkla da ilişkileri kesilir.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı emrine verilenler hakkında firar, hava değişimi, izin tecavüzü, kısa süreli firar, kısa süreli izin tecavüzü, yoklama kaçağı, bakaya ve geç iltihak suretiyle bakaya kalmak suçlarından dolayı Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun ile Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu

hükümleri uygulanır. Bu konularda yetkili askeri mahkeme ve disiplin mahkemesi Milli Savunma Bakanlığınca tespit edilir.⁷

Ek Madde 8 – (Ek: 1/2/2011-6108/3 md.)

Vatani görevini yapmakta iken barışta ve savaşta, yurt içinde ve yurt dışında, görev esnasında veya görev dışında görevlerinden dolayı, bir saldırıya veya kazaya uğrayan yedek subaylardan, sağlık kurumlarında tedavisi devam edenlere, olay/kaza tarihinden itibaren 36 ayı geçmemek üzere, terhislerini takip eden aybaşından itibaren ve tedavi gördüğü sağlık kurumunca düzenlenen "tedavisinin devam ettiğini belirtir" sağlık kurul raporuna istinaden, görevdeki emsali yedek subayın (karargahta görevli, bekar) net maaşının 2/3'ü (27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinde belirtilen ek tazminatlar ile 14/7/1964 tarihli ve 500 sayılı Kanuna göre ödenen tazminat ve yabancı dil tazminatı hariç) her ay sağlık yardımı olarak, bağlı olduğu Kuvvet Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından ilgili bütçe tertibinden ödenir. Bu ödemeden sigorta primi dâhil hiçbir kesinti yapılmaz ve tedavi süresinde yapılan sağlık yardımı personelden tahsil edilmez. Olay/kaza durumu, keyif verici içki ve her çeşit maddeler kullanmaktan, her ne suretle olursa olsun kendisine veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar vermek maksadından doğmuş olursa sağlık yardımı ödenmez.

Muvakkat MADDE – Aşağıda gösterilenlerin yedek subaylığı ve yedek askeri memurluğu şu şartlar dairesinde yapılır:

A) Evvelce hesap memuru sınıfından yetişip de hesap memuru vekili olarak terhis edilmiş bulunanlar (Bunlar çağırıldıkları zaman ihtiyat hesap memur muavini olarak istihdam olunurlar)

B) İşbu kanunla refedilmiş olan 438 numara ve 13 Mart 1340 ve 531 numara ve 13 Kanunuevvel 1340 tarihli kanunların neşrinden evvel mektepten neşet ederek staj görmeksizin kıtalarda kısa hizmetlerini yapanlarla aynı şartlar altında neşet edip de kısa hizmetini görmiyen ve zabıtlık rütbesini almıyan bütün sivil etibba, eczacı, kimyağır, diş tabipleriyle Baytar Mektebi Alisinden ve muavin baytar mektebinden çıkanlar (çağırıldıklarında mukaddema emsalinin ilk çağrılışlarındaki rütbe ile tavzif olunurlar.)

C) Yedek subay namzedi olmak üzere Harbiye ve Levazım Mekteplerinde 9 ay tahsilden sonra terhis edilmiş bulunanlarla umumi harbde ve İstiklal harbinde yedek subay namzedi olarak neşet edip muhtelif sebeplerle terfi edemiyerek namzetlik hakları baki olduğu halde terhis edilmiş olanlar (bunlardan ilk çağrılışlarında bir buçuk ay kıtada veya levazım hizmetlerinde veya müessesatta istihdamdan sonra liyakatları görülenler yedek subay vekili nasbolunurlar, Liyakatları görülmiyenlerin yedek subaylığa namzetlik hakları refedilerek ihtiyat çavuş olurlar.)

D) Kısa hizmetlerini kıtalarda ve atış mekteplerinde ve sanayi kimyagerlerinden olup da İmalatı Harbiyede bitirenler, ilk çağrılışlarında bu kanuna göre altı ay mektep ve müesseatta tahsil gördükten sonra yedek subay vekili olurlar.

(Ek: 3.6.1935 - 2754/5 md.) Askerlik mükelefiyetini 1111 numaralı kanuna göre yaptıktan sonra üçüncü maddenin başında yazılı tahsili görenler arzu ederlerse

⁷ Bu maddenin uygulanması ile ilgili hususların bir yönetmelikle düzenleneceğini hükme bağlayan 16.4.1987 tarih ve 3358 sayılı Kanunun 11 inci maddesi, kodifikasyon çalışmaları nedeniyle ek maddeye çevrilerek 21.6.1927 tarih ve 1111 sayılı Kanuna ek 5 inci madde olarak eklenmiştir.

evvelce yaptıkları hizmet hazırlık kıt'ası hizmetinden sayılarak bu kanun mucibince yedek subay yetiştirilirler.

Geçici MADDE 1 – (Ek: 27.7.1970 - 1316/2 md.)

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel 1076 sayılı Kanun hükümlerine göre yedeksubay adayı seçilenlerden henüz askere sevk edilmeyenlerle halen yedeksubay adayı veya yedeksubay olarak muvazzaflık hizmetini yapmakta olanlardan askerliğe elverişli olmadıklarını iddia edenler yeniden sıhhi muayeneye tabi tutulurlar. Bunlardan Türk Silahlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliği gereğince askerliğe elverişli olmadıkları anlaşılanlar terhis edilirler ve henüz askere sevk edilmeyenler askere alınmazlar.

Geçici MADDE 2 – (Ek: 27.7.1970 - 1316/2 md.)

Bu kanunun yürürlüğe girdiğinden önce silah altına alınmış yedeksubaylar (Yedeksubay adayları dahil) 1 Ekim 1970 tarihinden itibaren onsekiz aylarını doldurdukça terhis edilirler.

Geçici MADDE 3 – (Ek: 27.7.1970-1316/2 md.)

11.10.1960 tarih ve 97 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi şümulüne girip de bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz askerlik şubelerinden sevk edilmemiş bulunanlar değerlendirme dışı kalmış kabul edilirler. Bunların yurt savunmasına katkıda bulunması ve savaşta kullanılmaları 1111 sayılı Kanunun değişik 10 uncu maddesi gereğince düzenlenecek kanunla tanzim edilir.

97 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi gereğince halen öğretmenlik yapmakta olanlar askeri eğitime tabi tutulmazlar. Bunlardan 18 ayını ikmal edenler yedek teğmen olarak terhis edilirler.

Geçici MADDE 4 – (Ek: 27.7.1970 - 1316/2 md.)

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel 1111 sayılı Askerlik Kanununa göre son yoklama kaçağı veya bakaya durumunda olanlar, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde askerlik şubelerine müracaat ederek yoklamalarını veya askere sevklerini yaptırdıkları takdirde, değerlendirilmeye tabi tutulmak suretiyle yedeksubay olma haklarından istifade ederler.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; bakaya, yoklama kaçağı ve saklı bulunanlardan bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde resmi mercilere teslim olanların bu suçları hakkında takibat yapılmaz.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar; bakaya, yoklama kaçağı ve saklı suçlarından mahkûm olanların cezaları; ceza mahkûmiyetlerinin neticeleri ile birlikte affedilmiştir.

Geçici MADDE 5 – (Ek:27.7.1970 - 1316/2 md.)

Bu kanunun hükümleri yürürlüğe girdikten sonra yapılacak ilk yedek subay adayı celbinde; Silahlı Kuvvetlerin Subay sınıflarına göre kadro ihtiyacı kadar yedek subay adayı, yedek subay celp tarihinden iki ay önce yoklamasını yaptıranlar arasından çekilecek kur'a ile tespit edilir.İhtiyacın tespitinde; Tabip, Diş Tabibi, Eczacı, Yüksek Mühendis, Mühendis,Yüksek Mimar, Mimar, jeolog, Kimyager ve Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı olan diğer meslek ve vasıfları haiz eleman ihtiyacı da dikkate alınarak kur'alar buna göre tanzim olunur.

Kur'a dışı kalanlar müteakıp celbe bırakılarak haklarında 1076 sayılı Kanunun, bu kanunla değiştirilen 3 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

Geçici MADDE 6 – (Ek:12.11.1980 - 2338/3 md.; Değişik: 24.3.1981 - 2440/1 md.)

Silahlı Kuvvetlerin ihtiyacı olan meslek ve vasıfları haiz yükümlüler hakkındaki 3 üncü madde (d) bendi hükmü saklı kalmak şartı ile 31 Aralık 1980(dahil) tarihine kadar yurt içi veya yurt dışı yükseköğrenim kurumlarından mezun olanlar er olarak askere sevk edilir ve dört aylık temel askerlik eğitimini müteakip terhis edilirler.

Dört aylık askerlik yükümlülüğünü yerine getirmiş olanlardan yedek subay olmak isteyenler, bu Kanunun 3 üncü maddesine göre seçilirler ve Genelkurmay Başkanlığının tespit edeceği ihtiyaca göre ve uygun göreceği zamanlarda noksan kalan eğitimlerini tamamlayıp başarı gösterenler yedek subay olurlar ve emsalleri gibi terhis edilirler.

Dört aylık temel askerlik eğitime tabi olanların sağlık nedeni ile istirahat,hava değişimi ve sağlık kurumlarında tedavi ve müşahadede geçen sürelerinin toplam 30 güne (dahil) kadar olan kısmı muvazzaf hizmetlerinden sayılır.

Yükümlülerden, genel ve katma bütçeli idarelerle, belediye ve özel idarelerde veya kamu iktisadi teşebbüsleri, teşekkülleri ve müesseselerinde maaşlı veya sözleşmeli veya yevmiyeli veya ücretli olarak görevli bulunanlar ile bu görevlerde aday olarak bulunanlar, temel askerlik eğitimi süresince maaşsız veya ücretsiz veya yevmiyesiz izinli sayılırlar.

Er olarak terhis edilen yükümlülerin arta kalan muvazzaf hizmet süreleri yedeğe ayrıldıktan sonra yaş haddine iki kat olarak eklenir.

Bu maddeye tabi yükümlülerin celp ve sevkleri ile buna ilişkin işlemlerine ait diğer hususlar Türkiye Radyoları ve Televizyonu aracılığıyla ilan edilmek suretiyle duyurulur. Bu duyuru yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

Yoklama kaçağı veya bakaya suçundan mahkum olanlar bu madde hükümlerinden yararlanamazlar.

Geçici MADDE 7 – (Ek: 29.11.1983-2962/5 md.)

Yoklama kaçağı veya bakaya suçundan hüküm giydikleri için halen erbaş olarak askerlik hizmetini yapmakta olanlardan yedek subay olmak isteyenler 3 üncü maddeye göre seçilirler ve Genelkurmay Başkanlığının tespit edeceği ihtiyaca göre ve uygun göreceği zamanlarda eğitimlerini tamamlayıp başarı gösterenler yedek subay olurlar ve emsalleri gibi terhis edilirler.

Seçim sonucunda yedek subay adayı olmayanlar, 1111 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (b) bendinde gösterilen süre kadar askerlik hizmetine tabi tutulurlar.

Geçici MADDE 8 – (Ek: 16.4.1987-3358/9 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Silahlı Kuvvetlerde yedek subay olarak yükümlülüğünü yerine getirmekte olan öğretmenler, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca ihtiyaç gösterilmesi ve Genelkurmay Başkanlığınca uygun görülmesi halinde istekleri üzerine Bakanlığa bağlı okullarda geri kalan hizmetlerini tamamlarlar ve hizmet süresi sonunda, Subay Sicil Yönetmeliğine göre gerekli ve yeterli sicil almış olanlar teğmen,diğerleri de asteğmen olarak terhis edilirler. Bunların terhislerine kadar Silahlı Kuvvetler ile ilişkileri kesilmez ve maaşlarını aynen almaya devam ederler. Bunlara öğretmenlikten dolayı ayrıca bir ücret ödenmez. Bu süre içerisinde resmi elbise giyemezler.

Geçici MADDE 9 – (Ek: 16.4.1987 - 3358/9 md.)

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bu Kanun hükümlerine göre askerlik çağı yaş sınırını geçmiş olan yedek subay ve yedek askeri memurlar çağ dışına çıkarılırlar.

Geçici MADDE 10 – (Ek: 16.4.1987 - 3358/9 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar saklı,yoklama kaçağı ve bakaya durumunda olan yedek subay adaylarından istekli olanlar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 2 yıl içinde başvurmaları, başvurunun yapıldığı yılın Bütçe Kanununda 1111 sayılı Kanuna tabi yükümlüler için belirlenen miktarda bedeli bir defada ve peşin olarak ödemeleri ve temel askerlik eğitimini tamamlamaları halinde askerlik hizmetini erbaş-er olarak yerine getirmiş sayılırlar.

Bunlardan 1946 ve daha yaşlı doğumlu olanlar temel askerlik eğitimine tabi tutulmazlar. Ancak ödeyecekleri bedel miktarı Kanunda belirlenen bedelin iki katıdır.

Bu madde hükümlerinden yararlanan yükümlüler hakkında adli takibat yapılmaz.

Bedelin ödeme usul ve esasları ve uygulama ile ilgili diğer hususlar Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenir.

Geçici MADDE 11 – (Ek: 21.4.1988 - 3443/2 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 1076 sayılı Kanunun 2703 sayılı Kanunla değişik 16 ncı maddesi hükümlerine göre tekrar muvazzaflığa geçirilmiş olan ve halen Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan albaylardan, idarece görevlerine son verilerek emekliye sevk edilmeyen veya kendi istekleriyle emekliye ayrılmayanlar, 2 Eylül 1988 tarihine kadar görevlerine devam ederler ve bu tarih itibariyle idarece emekliye sevk edilirler. Bunlara 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 49 uncu maddesinin (f) bendindeki esas ve usullere göre kadrosuzluk tazminatı verilir.

MADDE 32 – Bu kanun neşri tarihinden beş ay sonra muteberdir.

MADDE 33 – Bu kanunun icrayı ahkamına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.